

Beste Raymond,

Van Paul begreep ik dat de onderstaande tekst niet bedoeld is als annotatie. De rekenkamer en griffie delen dezelfde zorg: dat de door ons beiden gewenste inhoudelijke discussie tussen raad en college kan plaatsvinden, waarbij de raad de wethouder op de belangrijkste punten van het rapport kan ondervragen. Daarnaast begreep is dat is afgesproken dat wij, gezamenlijk de annotatie gaan maken. Ik ben met je mail van vanochtend aan de slag gegaan we hebben hier nog contact over. Hieronder heb ik de eerdere vragen en opmerkingen van repliek voorzien

Met vriendelijke groet,

Ed

Ed,

Het is een bijzonder plezierig, netjes en helder geschreven rapport. Hiervoor mijn complimenten aan de Rekenkamer;

- Het rapport gaat echter helaas niet in op een vraag die al sinds de publicatie van het COR-rapport 2007 leeft bij de COR, namelijk het nut en de noodzaak van de ICT-systemen. Het nut is bijvoorbeeld een inverdieneffect/efficiëntiedoelstelling. Een voorbeeld van noodzaak is bijvoorbeeld wetgeving. Door nut en noodzaak helder in kaart te brengen komen we veel meer te weten over de timing, gemaakte kosten door dwingende factoren (bijvoorbeeld aanbestedingstrajecten, etc.);

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek, er is geen opdrachtgever, - nemer relatie met de raad. De raad mag verzoeken doen die de rekenkamer kan honoreren. Die onafhankelijkheid brengt met zich mee dat de rekenkamer, gegeven onder meer de beperkte onderzoekscapaciteit, zelf de onderzoeksvraag formuleert, de scope van het onderzoek bepaalt en vorm en moment van publicatie.

Het ligt m.i. dan ook niet voor de hand om in een commissievergadering die gaat over een rapport van de rekenkamer de discussie te voeren over de scope, zeker daar het gesprek daarover eerder is gevoerd n.a.v. de onderzoeksoptzet. De discussie zou moeten gaan over de uitkomsten van het onderzoek en de vragen voor het college

Mogelijk dat deze vraag leeft bij de COR en raad maar die is niet zo overgebracht in de vraag die uiteindelijk geformuleerd is: "De COR beveelt de gemeenteraad aan om de Rotterdamse Rekenkamer te verzoeken onderzoek te doen naar de omvang van de totale baten (inverdieneffecten) en lasten van concern ICT-plannen in de periode 2004-2007 en de politieke en ambtelijke aansturing, alsmede de project- en procesbeheersing inzake ICT-systemen."

Het onderzoek is ook een aantal keren besproken in CRR/COR. Ook in dat overleg is de vraag niet op de manier zoals jij verwoord geformuleerd. Wel is gesproken over de scope van het onderzoek en de keuzes die de rekenkamer daarbij gemaakt heeft. Met instemming van de CRR heeft dit geleid tot de keuze om het onderzoek in twee delen uit te voeren: een deel dat zich vooral op het laatste deel van de vraag richt (aansturing en beheersing, het onderhavige rapport) en een deel dat vooral ingaat op de baten en lasten.

. - Wat ik mis in de analyse is een beschrijving van het systeem 'gemeente Rotterdam'. Vragen als "wat is nu precies het primaire proces van het concern", "wat is het primaire proces van afzonderlijke diensten" en "hoe kan ICT faciliteren, versnellen en integreren" ontbreken volledig. Het is mijns inziens onmogelijk om uitspraken over het heden en verleden van de politieke en ambtelijke aansturing, alsook over de projectbeheersing (zoals vereist in de onderzoeksvraag die de COR heeft meegegeven aan de Rekenkamer) te doen zonder een helder beeld van deze processen.

De focus van dit onderzoek is ICT en niet het primaire proces.

De relatie primair proces (maar ook ondersteunend proces) en toegevoegde waarde ICT is inderdaad van grote betekenis en zou aan de basis zouden moeten liggen van de investeringsbeslissingen rond ICT-projecten. Deze baten van ICT zouden tot uitdrukking moeten komen in de zogenaamde PID's (project initiation documents) en vormen onderdeel van het tweede deel van ons onderzoek.

Besluiten over ICT-projecten en daarbij vastgelegde kaders vormen de basis voor de sturing, beheersing en toezicht, niet de invloed van ICT op de primaire processen. Er gelden normen voor proces- en projectmanagement voor zoals gehanteerd door de RR. Op basis daarvan zijn goede, onderbouwde conclusies mogelijk zoals getrokken door de RR.

Meer specifiek heb ik het volgende op te merken:

- De RR constateert dat het College geen eenduidige definitie hanteert van ICT-kosten en baten, maar dit

doet zij zelf ook niet. Zij komt op pagina's 24 & 25 met bedragen op de propen waarvan niet duidelijk is wat er nu precies onder valt. Voorbeeld: men heeft het op pagina 24 over bedragen ad ? 13,8 en ? 17,2 miljoen voor resp. 2007 en 2008 die voornamelijk investeringskosten behelzen en geen exploitatiekosten. Maar wat is dit dan precies en wat is voornamelijk (70%, 80%)? Puur de kosten voor licenties? Of ook voor de implementatie (loonkosten van de ICT-ers?), het is mij niet duidelijk. Verder op pagina 25 heeft men het over bedragen ad ? 76 miljoen en ? 86 miljoen, welke de kosten betreffen voor andere ICT-projecten, alsmede de kosten voor de uitrol (de implementatie dus).

Het is aan het college om met een definitie te komen van ICT kosten en baten

De onduidelijkheid rond de genoemde bedragen is evident. Dit is een van de redenen het tweede deel van het ICT onderzoek te starten: een onderzoek naar de baten en lasten (inverdieneffecten).

Kortom: ik zou vragen om een overzicht van de totale kosten voor de concernsystemen, opgesplitst in:

- o Kosten aanschaf licenties en hardware;
- o Kosten implementatie (loonkosten van de ICT-ers);
- o Kosten voor exploitatie (loonkosten van de ambtelijke medewerkers);
- o Kosten voor onderhoud.

Het college zou dan tevens gevraagd moeten worden om een definitie met een afbakening van de kosten die wel/niet onder ICT-kosten vallen. Verder is het voor de raad van belang dat als er een investeringskrediet wordt gevraagd ook inzicht wordt gegeven in de exploitatiekosten (meerjarenbegroting) en dat beide door de raad worden geautoriseerd. (Dit geldt overigens ook voor investeringen anders dan in ICT). Ook dit zou een vraag van de raad aan het college moeten zijn.

- Bovenaan pagina 30 heeft men het over "mogelijkheden tot sturing en beheersing van ICT die de keuzes van destijds nu in een ander daglicht zouden plaatsen". Hier wordt echter niet verder op ingegaan. Ik zou hier nog eens op doorvragen. Wat bedoelt men precies, welke keuzes zou men nu anders maken en hoe wordt er omgegaan met de kennis vandaag de dag?. Wij bedoelen hier dat het concern in de loop der jaren meer kennis heeft opgebouwd over het belang van ICT en de mogelijkheden tot sturing en beheersing. Met de kennis van vandaag zouden dus wellicht andere keuzen gemaakt zijn.

- Op pagina 31 lees ik dat de directeur DMC tegelijkertijd met de start van de RR aan dit onderzoek een apart onderzoek door KPMG heeft laten uitvoeren naar de ICT-organisatie. Kennen jullie dit rapport? Ja dat kennen we, In het rapport maken we hier meerdere keren melding van.

- Daarnaast verbaast het me dat men al een verbetertraject is gestart terwijl dit onderzoek nog liep. Ken je dat traject en wat vind je er van? Ja, we hebben heel hoofdstuk 5 aan dit verbetertraject gewijd: de risico's die we zien bij dit traject zijn ook in hoofdstuk 5 opgenomen.

- Als ik hoofdstuk 2 van de Nota van Bevindingen mag samenvatten, kom ik tot het volgende:

- o De aansturing op politiek en ambtelijk niveau was gedurende 2004- 2008 zo goed als afwezig wegens gebrek aan adequate kennis en het feit dat de portefeuille niet 'sexy genoeg' zou zijn; Voor sturing en beheersing, verantwoording en toezicht op bestuurlijk niveau zijn in H 2 op blz. 34, blz. 37 en blz. 44 samenvattingen gegeven (schuingedrukte teksten). Deze vatten het geheel beter samen..

- o De verantwoording ontbrak op alle gebieden: kwaliteit, geld en tijd; Zoals blijkt uit ons rapport was er wel verantwoordingsinformatie (Maraps, begroting, rekening enz.) maar voldeed deze niet aan de eis van volledigheid en gaf deze geen goed inzicht in beleid, kosten, tijd en kwaliteit van de ICT-projecten.

- o Het college zich slechts beperkt liet leiden door oproepen uit de Raad om meer transparantie.

- Wat mij echt het meest verbaasde, is het slot van het tweede hoofdstuk (de laatste twee alinea's op pagina's 45 en 46). De RR geeft hierin aan dat de wethouder Organisatie (Baljeu destijds) op 25 juli 2008 de procedures rondom de uitvoering en rapportage heeft herzien met als gevolg dat zij daardoor geen toezicht meer uitoefende. Dit terwijl de COR haar net had gehoord over de portefeuille ICT en haar zorg had uitgesproken over het toezicht en de monitoring. Het is ons niet geheel duidelijk of dit een vraag of een opmerking is. Op 25 juli 2008 heeft wethouder Baljeu besloten de informatie uit tussentijdse toetsen te laten rapporteren aan OIM. Zij ontving echter nog wel direct van de ASR de kwartaalrapportages van de MOAP. Er was dus een minder gedetailleerd en minder frequent toezicht dan daarvoor, het toezicht bleef echter in beperktere zin bestaan..

De rest van het rapport is een mooie beschouwing met weinig concrete handvatten voor verbetering. Er werd in 2008 voor ? 93,2 miljoen aan ICT uitgegeven zonder dat iemand iets over inverdieneffecten of procesverbeteringen kan vertellen. We weten niet eens of deze kosten inclusief of exclusief de kosten voor externe ICT-ers zijn. Voor concrete aanbevelingen verwijzen wij naar blz. 15 van ons rapport . Voor wat betreft de kosten en baten verwijzen we naar ons tweede rapport over ICT, zoals in Hoofdstuk 1.2 blz. 9 is aangekondigd.

Eerst moet worden begonnen met een heldere systeemanalyse van de gemeente Rotterdam die voor iedereen te

begrijpen is. De noodzaak hiervan is groot, temeer er volgend jaar een nieuw college komtKan je woensdag hier nog op reageren.

Groeten Raymond